

Rīgā, 2025. gada 1. aprīlis
Nr. 10/2025

Raivim Kronbergam

Valsts kancelejas direktoram

Raivis.Kronbergs@mk.gov.lv

Valsts kancelejai

pasts@mk.gov.lv

Par ieteikumiem birokrātijas mazināšanas rīcības grupai

Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) pateicas par aicinājumu piedalīties rīcības grupā birokrātijas mazināšanai. FICIL uzskata, ka šī iniciatīva ir ļoti svarīga, lai uzlabotu investīciju klimatu Latvijā un apliecinātu valdības apņemšanos veikt būtiskas reformas valsts pārvaldes modernizācijā.

Ņemot vērā šīs iniciatīvas nozīmīgumu, vēlamies sniegt ieteikumus par birokrātijas mazināšanas darba grupas organizāciju, jo pastāv bažas par grupas darba efektivitāti un tās spēju veiksmīgi izpildīt tai noteiktos uzdevumus. Ja šīs bažas apstiprināsies, grupa var nevis mazināt, bet tieši palielināt birokrātiju, kā arī graut ieinteresēto pušu un sabiedrības uzticību birokrātijas mazināšanas iniciatīvai.

Ieteikums #1: Darba grupas formātam ir jābūt atbilstošam noteiktajiem mērķiem – jāveido trīs darba grupas.

Birokrātijas samazināšana ir valdības ilgi gaidīts solījums. Tomēr, ņemot vērā, ka iepriekšējie mēģinājumi dažādās tematiskajās jomās ārpus darba grupu diskusijām nav bijuši veiksmīgi, darba grupas dalībniekiem būtu jāsniedz skaidrojums par to, kas šoreiz būs citādi.

Lai pārlicinātos, ka pašreizējā iniciatīva ir vairāk nekā tikai deklaratīvs paziņojums, Valsts kancelejai ir jāiesniedz skaidrs plāns:

- Kā tā plāno samazināt birokrātiju,
- Kādi resursi tiks izmantoti,
- Kāds ir laika grafiks,
- Kāds atbalsts nepieciešams no darba grupas dalībniekiem.

Bez šāda skaidrojuma radīsies iespaids, ka iniciatīvas vadība pati neuzticas tās panākumiem un pēc piecām nedēļām konsultāciju ar darba grupas dalībniekiem iniciatīva tiks atlikta, tiklīdz īstenošanas process saskarsies ar pirmajiem šķēršļiem.

Šajā sakarā rodas pieci jautājumi:

- Cik nozīmīgas ir ambīcijas birokrātijas mazināšanā un kā tiks mērīti panākumi?
- Kādi faktori norāda, ka šī iniciatīva būs veiksmīgāka nekā iepriekšējās?
- Kāds ir Valsts kancelejas mandāts un kāds budžets ir paredzēts šai iniciatīvai?
- Kāds ir Valsts kancelejas plāns pēc piecu nedēļu konsultācijām ar birokrātijas mazināšanas darba grupu?
- Kā tiks īstenoti un uzraudzīti apstiprinātie pasākumi?

Atkarībā no atbildēm uz šiem jautājumiem, darba grupas dalībnieki sapratīs ietvaru, kurā viņi darbojas, un spēs veidot un atlasīt priekšlikumus par birokrātijas mazināšanu.

Birokrātijas mazināšanai jābūt vērstai uz trim mērķa grupām:

- **Latvijas iedzīvotājiem** – ar mērķi vienkāršot ikdienas aktivitātes (piemēram, piekļuvi pakalpojumiem, atļauju iegūšanu),
- **Uzņēmējiem** – ar mērķi veicināt uzņēmējdarbību un investīcijas,
- **Publiskā sektora darbiniekiem** – ar mērķi paaugstināt darba produktivitāti publiskajā sektorā.

Lai veiksmīgi mazinātu birokrātiju katrai mērķu grupai, darba grupas sastāvā ir jāiesaista pārstāvniecības organizācijas, kuras ir ekspertīze par galvenajiem izaicinājumiem, ar kuriem saskaras konkrētā mērķa grupa. Tāpēc ir jāveido trīs darba grupas ar skaidri noteiktiem mērķiem. Tikai tad, kad darba grupas dalībnieki ir vienoti mērķu ziņā, viņi var dalīties pieredzē, sniegt vai veidot priekšlikumus un vienoties par prioritāro priekšlikumu sarakstu. Pretējā gadījumā jaukts darba grupas sastāvs ar vairākiem mērķiem sarežģīs kompromisa atrašanas procesu un, pat ja tas būs veiksmīgs, tas radīs nepareizu prioritāšu atlasīšanu, kas daļēji risinās katras mērķa grupas problēmas, taču nespēs nodrošināt pilnīgu risinājumu birokrātijas mazināšanai konkrētā jomā.

Pašreizējais darba grupas formāts rada trīs jautājumus:

1. Pēc kādiem kritērijiem tika noteikts pašreizējais darba grupas sastāvs?
2. Kāpēc darba grupas dalībnieki vērtē/balso par birokrātijas mazināšanas priekšlikumiem, kas ir ārpus viņu ekspertīzes?
3. Vai tiks izveidota atsevišķa birokrātijas mazināšanas darba grupa, kas koncentrēsies uz publiskā sektora darbiniekiem?

Ieteikums #2: Lai efektīvi atlasītu priekšlikumus, katrai darba grupai ir jāvienojas par apakšmērķiem, kas noteiks jomas fokusā, un atlasē kritērijiem.

Kad būs izveidotas trīs darba grupas, katrai no tām jāvienojas par:

- **Pārvaldības un lēmumu pieņemšanas principiem,**
- **Galvenajiem apakšmērķiem,** kas palīdzēs mazināt birokrātiju konkrētai mērķa grupai un **noteikt jomas,** kur jākoncentrējās katrai darba grupai (piemēram, lai mazinātu birokrātisko slogu uzņēmējiem, būtu jāfokusējas uz būvniecības un valsts iepirkumu procesu uzlabošanu),

- **Priekšlikumu atlases kritērijiem**, kas atbilst katras darba grupas mērķiem un kopējam Valsts kancelejas ietvaram, ņemot vērā šīs iniciatīvas ambīcijas, pieejamus resursus un citus ierobežojumus (piem., laika rāmi, mandātu, līdzekļu apjomus).

Ja vienādus darba grupu pārvaldības/lēmumu pieņemšanas principus varētu noteikt Valsts kanceleja, galvenos apakšmērķus, jomas fokusā un priekšlikumu atlases kritērijus būs jādefinē katrai darba grupai. Kad darba grupu apakšmērķi tiks noteikti, dalībnieki varēs veidot un atlasīt atbilstošus priekšlikumus.

Lai nodrošinātu, ka birokrātijas mazināšanas grupa pierāda savu darba rezultativitāti, tai ir jāprezentē sasniegumi – veiksmes stāsti. Mazināt birokrātiju vairākās jomās vienlaicīgi nav iespējams, un tas nebūtu efektīvi, jo būtiskas reformas prasa pārdomātu procesu, uzraudzību un novērtēšanu.

Esošā Valsts kancelejas pieeja priekšlikumu veidošanai un atlasīšanai nav efektīva, jo dalībnieki tiek aicināti iesniegt plašu priekšlikumu sarakstu par dažādām jomām, un visi dalībnieki, neatkarīgi no savas ekspertīzes, tos vērtē. Turklāt, esošie atlases kritēriji ir salikti – tie iekļauj vairākus nosacījumus (būtiska ietekme uz birokrātijas mazināšanu mērķgrupām, īstenojamība īstermiņā un papildu investīciju nepieprasīšana), kas sarežģī vērtējumu un samazina iespēju, ka priekšlikums saņem augstāko novērtējumu, pat ja tā ietekme uz birokrātijas mazināšanu kādai no grupām būtu ļoti būtiska.

Papildus tam, nav skaidrs sekojošais:

- Kā darba grupa plāno panākt kompromisu, veidojot prioritāro priekšlikumu sarakstu?
- Cik priekšlikumu būs iekļauti šajā sarakstā (top-10, top-20)?

Ieteikums #3: Lai nodrošinātu darba grupu produktivitāti, Valsts kancelejai ir jāizveido skaidrs darba plāns un kārtība katrai sanāksmei

Darba grupu lomai ir jābūt uzraugošai, kā arī konsultatīvai, norādot uz galvenajām jomām un problēmjaudājumiem birokrātijas mazināšanai, kā arī uzraugot iniciatīvas virzību. Lai nodrošinātu efektīvu darbu katrā darba grupā, tajā jābūt 7–9 dalībniekiem.

Darba grupu produktivitāte un efektivitāte ir Valsts kancelejas atbildība, tāpēc tai ir jāpielāgojas darba grupu dalībnieku vajadzībām, sniedzot pilnvērtīgu operatīvu atbalstu. Lai nodrošinātu sagatavošanos katrai sanāksmei, darba grupas dalībniekiem ir jāzina darba plāni, mērķus un darba kārtību katrai nākamajai sanāksmei vismaz nedēļu iepriekš. Šī informācija palīdzēs noteikt pārstāvniecības organizācijas ekspertu, kam jāpiedalās konkrētā sanāksmē vai palīdzēt savākt nepieciešamo informāciju.

Turklāt Valsts kancelejai ir jāatbalsta darba grupas, laicīgi informējot par savām tālākajām rīcībām pēc katras sanāksmes, jaunumiem un uzdevumiem, nosūtot noderīgus materiālus pirms un pēc sanāksmēm. Labi strukturēta un kārtīga darba grupas organizācija veicinās produktivitāti, efektivitāti un atbildīgu attieksmi no visiem darba grupas dalībniekiem.

Līdz šim darba grupas operatīvais atbalsts nebija pietiekams, jo darba grupas dalībnieki nebija informēti par sanāksmju mērķiem un darba kārtību. Tūklāt pastāv galvenais jautājums:

- Kā tiks nodrošināts operatīvais darbs? Kā izstrādātie priekšlikumi tiks īstenoti praksē?
-

Ņemot vērā iepriekš minētos jautājumus un bažas, **FICIL aicina Valsts kanceleju pārskatīt savu pieeju birokrātijas mazināšanas grupas vadībā un apsvērt mūsu ieteikumus.**

Balstoties uz FICIL Sentiment Index 2023 pētījumu, Latvijā ir sešas uzņēmējdarbības jomas ar visaugstāko administratīvo slogu:

- Būvniecības un īpašumu attīstība,
- Nodarbinātība un darba tirgus,
- Tiesu sistēma/strīdu risināšana,
- Nodokļu administrēšana,
- Valsts atbalsta saņemšana,
- Publiskā iepirkuma procedūra.

FICIL ir gatavs piedalīties darba grupu sanāksmēs par šīm jomām. Tomēr, ja sanāksmes fokusēsies uz tēmām ārpus šo jomu, uzskatām, ka mūsu dalības pievienotā vērtība būtu diezgan zema un tāpēc mēs visticamāk atteiksimies piedalīties tajās.

Ar cieņu

Tatjana Guzņajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU